

Mnogo inspekcija, slaba zaštita potrošača

Ured za veterinarstvo BiH 2004. godine je preuzeo nadležnost nad veterinarskim graničnim inspekcijama. (Foto: CIN)

Kada je prije deset godina predloženo formiranje Ureda za veterinarstvo BiH, čime bi se osigurala jedinstvena kontrola nad prometom stoke i namirnicama životinjskog porijekla, nitko nije pretpostavljao da bi veterinarska inspekcija mogla završiti lošije organizovana nego ranije.

Prije osnivanja Ureda za veterinarstvo 2000. godine, kontrolu nad prometom stoke i namirnicama imali su veterinarski odjeli unutar entitetskih ministarstava za poljoprivredu koji su radili odvojeno. Ured za veterinarstvo je trebao poboljšati sigurnost hrane za bh. potrošače putem unapređenja koordinacije aktivnosti.

No, kritičari kažu da je inspekcijski sistem oslabljen nejasnim nadležnostima i slabom komunikacijom, te da Ured za veterinarstvo nije obezbijedio sigurnost hrane i da nema jasnih prioriteta.

U izvještaju koji je objavljen u junu ove godine državni revizori su iskazali nezadovoljstvo radom Ureda za veterinarstvo BiH zbog lošeg knjigovodstva, slabe unutrašnje kontrole i drugih problema.

Direktor Ureda za veterinarstvo Jozo Bagarić kaže da je njegov ured odgovorio na sva pitanja postavljena nakon revizije i da ispunjava sve odgovornosti koje su mu povjerene.

Slaba koordinacija

‘Ta dva sektora i dva ministarstva gotovo uopće nisu surađivala, a pogotovu ne u području veterinarstva’, kaže profesor veterine Marko Tadić, inicijator osnivanja Ureda i njegov prvi direktor u periodu od 2001. do 2003. godine.

Ured je 2004. godine od entiteta preuzeo kontrolu nad radom veterinarskih inspektora koji rade na 10 graničnih prijelaza.

Ali, njihove kolege, veterinarski inspektori unutar zemlje su ostali pod administrativnom kontrolom dva entiteta. Pored njih postoje i kantonalni veterinarski inspektori koji za svoj rad odgovaraju nadležnim kantonalnim ministarstvima.

Bagarić je naveo da Ured vrši kontrolu samo na granici.

Tadić kaže kako je Ured mogao biti moćnija institucija, ali to nije zato što su određene nadležnosti i dalje ostavljene entitetima. ‘Imate danas pobrkanu nadležnost. Nadležnosti Ureda za veterinarstvo su daleko od onoga što bi trebalo biti’, kaže profesor Tadić.

Zoran Đerić, bivši glavni veterinarski inspektor RS-a koji je nedavno imenovan za zamjenika direktora državne Agencije za sigurnost hrane slaže se da ‘nema saradnje između inspekcija’.

Gotovo da ne postoji saradnja između veterinarskih inspektora na granici i onih u unutrašnjosti, što onemogućava efikasnu kontrolu hrane na odredištu. (Foto: CIN)

Veterinarski inspektori nemaju informaciju o tome što rade njihove kolege na granici i obratno.

Zbog toga što nisu pod istom upravom, ništa ih ne obavezuje na saradnju, a i kada bi željeli dijeliti informacije to ne mogu raditi zbog nedostatka kompjutera i telefona .

Pomoćnica federalnog ministra za veterinarstvo Nada Rajković kaže da je posljedica prelaska granične inspekcije pod nadležnost Ureda za veterinarstvo BiH bilo kidanje veza među inspektorima.

Ona dodaje da nije uspostavljena ni jedinstvena baza podataka o uvozu i izvozu, i da se za razliku od prijašnjeg sistema danas ne zna ni šta se uvozi u zemlju niti gdje završava.

Đerić kaže da praznine u komunikaciji onemogućavaju njemu i drugim inspektorima da prate put uvezene robe.

Još jedan kritičar je i predsjednik nadzornog odbora mesne industrije 'Lijanovići', Jerko Ivanković Lijanović. Na skali od 1 do 5, on rad Ureda ocjenjuje dvojkom.

'Mislim da su neodlučni. Oni su morali prisiliti političare da izdvoje dovoljno sredstava da naprave sustav koji će osigurati promet proizvoda životinjskog porijekla u cjelini.'

No, teško je očekivati takav pritisak od Ureda na političare, jer su političari birali rukovodstvo Ureda za veterinarstvo BiH. To znači da ih političari, ukoliko to požele, mogu i smijeniti.

Inspektori nemaju informacija o tome šta se dešava sa pošiljkama koje uđu u BiH.
(Foto: CIN)

Ured za veterinarstvo BiH djeluje u sklopu Ministarstva vanjske trgovine i ekonomskih poslova BiH. Prvi čovjek ovog ministarstva Dragan Doko odbio je ponovljene zahtjeve za intervju o ovoj temi.

Neslaganje oko prioriteta

William Graham, direktor američke nevladine organizacije Partneri za razvoj (PFD) sa Uredom za veterinarstvo BiH je radio na jačanju graničnih veterinarskih inspekcija. Graham kaže kako je ova organizacija spremna pomoći i dalje, ali da ne zna šta su prioriteti u radu Ureda. 'Iz Ureda nikada nismo dobili odgovor što im je plan, odnosno strategija rada', kaže Graham.

Rajković tvrdi da je u jednom trenutku na raspolaganju bilo 5 miliona dolara pomoći i jedini uvjet je bio da Ured za veterinarstvo napravi plan utroška tih sredstava.

'Mi smo se tada dogovorili da to bude opremanje graničnih prelaza, odnosno karantenskih stanica na graničnim prijelazima', kaže Rajković.

Međutim, nakon što je novo rukovodstvo došlo u Ured, entitetska ministarstva poljoprivrede ostala su izvan tog projekta. Rajković ne zna zašto projekt nije nikada realiziran.

Veterinarski ured BiH kasni sa isporukom donirane opreme i kompjutera na granične prelaze. (Foto: CIN)

Bagarić kaže da ima napravljen okvirni plan do 2007. godine koji uključuje upošljavanje značajnog broja ljudi, uvezivanje mreže dijagnostičkih laboratorija i sređivanje uvjeta u prerađivačkim objektima.

On dodaje da se njegov ured nije složio sa Grahamom o tome šta bi trebali biti prioriteti, jer je PFD insistirala na određenim programima, kao što je pojačana inspeksijska kontrola na aerodromu, za koju Ured za veterinarstvo smatra da je nepotrebna. Kaže da je projekt graničnih prelaza u zastoju zbog tog neslaganja.

Revizori ukazali i na druge probleme

Državni revizori su u izvještaju za 2005. godinu kritikovali Bagarića zbog toga što je istovremeno obavljao i dužnost predsjednika Komisije za odabir najpovoljnijeg dobavljača, što nije u skladu sa Zakonom o javnim nabavkama.

Jozo Bagarić, direktor Ureda za veterinarstvo BiH kaže da su revizori pogriješili po pitanju rada agencije, i da ona čini sve što je u okviru njenog mandata. (Foto: CIN)

Bagarić je potvrdio da je jednom prilikom učestvovao u Komisijskom odlučivanju, ali danas bi više volio da nije.

Revizori su ukazali i na neregularnosti pri radu sa ponudama, kao što je uključivanje naziva proizvoda u tendersku dokumentaciju, što je zabranjeno zakonom.

Revizori kažu da je odjel trebao poštovati proceduru nabavke kada je kupovana oprema i materijal u vrijednosti od 67.000 KM da bi se spriječilo izbijanje ptičje gripe. Kažu da nisu uvjereni da je kompanija kod koje je nabavka izvršena bila jedini ponuđač takve opreme na tržištu.

Ured za veterinarstvo je tu nabavku tretirao kao hitnu, kaže Bagarić.

Revizori su Ured prozvali i zbog toga što je uplatio 147.000 KM na ime troškova laboratorijskih analiza prije nego što su obavljene, što je u suprotnosti sa odredbama ugovora. Još 132.000 KM, navodno upotrijebljenih za unapređivanje dijagnostičkih laboratorija nije bilo moguće upratiti, kažu revizori.

Nisu mogli pronaći dokumenta koji pokazuju kako je taj novac

utrošen.

Revizori su također otkrili da je 2005. godine Ured za veterinarstvo, protivno propisima, retroaktivno platio 2186 KM po osnovu transporta i smještaja za studenta post-diplomskog studija u Zagrebu. Bagarić kaže da je novac namijenjen zaposleniku agencije na osnovu zakona koji ih obavezuje na usavršavanje.

Revizori su kritikovali Ured i zbog nedovoljne evidencije kod izdavanja dozvola za uvoz stoke, mesa i mesnih prerađevina. Ministarstvo vanjske trgovine je cijenu tih dozvola podiglo sa 150 na 350 KM i to kada je Ured 2004. godine preuzeo nadležnost nad graničnim inspekcijama.

Potreba za uspostavom Ureda za veterinarstvo BiH javila se 2003. godine. (Foto: CIN)

Revizori su ustanovili kako ne postoji evidencija iz koje bi se mogao dobiti uvid o tome ko je dobio dozvole, ko ih je platio, te da li je novac završio u državnom budžetu.

Prema riječima Žakline Radman, graničnog veterinarskog inspektora na prijelazu Doljani, rješenja o uvozu moraju imati podatke iz koje države roba dolazi, serijski broj, podatke o težini uvozne pošiljke i vrsti robe. Neki kritičari kažu da nema potrebe za dozvolama ako su pravila o težini i transportu svima poznata i nadgleda se njihovo poštovanje.

Iz Ministarstva finansija BiH su potvrdili da se u državni budžet, po osnovu dozvola za uvoz, slilo 950.000 KM. Revizori nisu mogli imati uvid u ovu evidenciju jer je nadležna osoba iz Ureda za veterinarstvo u vrijeme revizije bila na odmoru, a sve donedavno nije postojala kompjuterska baza podataka koja bi pratila vršenje plaćanja.

Revizori se žale već treću godinu zaredom zbog postojanja jaza

u komunikaciji između Ureda za veterinarstvo i Agencije za obilježavanje, koja je dio Ureda, ali ima odvojen budžet. 'Nismo stekli dojam da je išta ozbiljno poduzeto u toku 2005. godine', stoji u izvještaju.

Ali, Bagarić je uvjerio novinare CIN-a da je problem riješen i da će kašnjenja u dostavi ušnih markica stočarima i trgovcima stokom, kao put za borbu protiv šverca stokom, uskoro biti stvar prošlosti.